

УДК 364-78:005.12

ТЕХНОЛОГІЯ АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

Мішина Світлана Володимирівна, к.е.н., доцент, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна,

Мішин Олександр Юрійович, к.е.н., доцент, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація — уточнено сутність соціально-го проєктування та визначення поняття «соціального проєкту». Розглянуто складові соціального проєкту, які підлягають аналізу. Запропоновано технологію детального аналізу соціальних проєктів.

Ключові слова — аналіз, аналіз соціального проєкту, опис соціального проєкту, соціальне проєктування, соціальний проєкт.

Соціальна орієнтованість економіки держави передбачає розробку та реалізацію соціальних програм та проєктів, які мають чітко визначений адресний характер та цільову спрямованість. В Україні активно розробляються соціальні проєкти. Тому виникає питання, чи всі вони можуть бути реалізовані з мінімальними витратами часу та коштів.

Саме тому актуальності набувають питання аналізу існуючих соціальних проєктів на предмет їх ефективності, результативності та доцільності реалізації.

Теоретичні засади соціального проєктування знайшли відображення у працях таких вчених, як: Азарова Т. В., Абрамов Л. К. [1], Безпалько О. В. [2], Шкуро В. М. [3].

Дослідження цих вчених мають теоретичну значимість, проте подальшого вивчення потребують питання аналізу існуючих соціальних проєктів на науково-обґрунтованому рівні.

Метою дослідження є уточнення методичного забезпечення аналізу соціальних проєктів із застосуванням системи критеріальних показників-характеристик.

Як на думку Шкуро В. П. [3] соціальний проєкт – сукупність комплексних дій, спрямованих на розв'язання конкретної соціальної ситуації, проблеми, за умови обмеженості в часі та ресурсах.

Безпалько О. В. [2] під соціальним проєктом розуміє сукупність технологічних, управлінських та організаційних рішень, спрямованих на вирішення соціальних проблем, поліпшення соціокультурних умов життєдіяльності особистості, проведення необхідних соціальних змін.

Визначення авторів Безпалько А. В. [2] та Шкуро В. П. [3] мають цільовий характер. Точку зору цих вчених розділяють і автори, пропонуючи, крім цільового характеру, у визначенні соціального проєктування враховувати часові обмеження та ресурсне забезпечення (кадрове, матеріальне, фінансове, інформаційне); та трактувати його не тільки як опис дій та заходів, а й як технологію їх реалізації.

Як на нашу думку, соціальний проєкт – це опис дій та заходів, спрямованих на вирішення соціальних проблем й уникнення соціальних ризиків, із зазначенням технології їх реалізації у певному часовому проміжку в межах наявного фінансового, кадрового, матеріального та інформаційного забезпечення.

Виходячи зі змісту соціального проєктування, його слід розглядати як процес. Авторами запропоновано під соціальним проєктуванням розуміти процес розробки соціального проєкту, його ресурсного обґрунтування та технології реалізації з метою вирішення соціальних проблем та уникнення соціальних ризиків. Запропоноване визначення сформульоване на засадах цільового та ресурсного підходів.

Азарова Т. В. та Абрамов Л. К. [1] виділяють такі особливості соціальних проєктів: зміна стану, цілеспрямованість, неповторність, обмеженість у часі та обмеженість ресурсів.

Безпалько О. В. [2] визначила базові особливості соціальних проєктів: цілепокладання, соціальна детермінованість, часове об-

меження, територіальна визначеність, соціально-інституційна визначеність, інноваційна визначеність, ресурсна визначеність, організаційна визначеність, соціально-інформаційна визначеність.

На основі аналізу особливостей соціального проектування та складу основних елементів опису соціального проекту, авторами запропоновано методику аналізу соціальних проєктів,

Аналіз існуючих соціальних проєктів має здійснюватися за складовими соціального проєкту, що наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Складові соціального проєкту, які підлягають аналізу

Складові соціального проєкту	Характеристики, які підлягають аналізу
Опис соціального проєкту	
Титульна сторінка	назва проєкту; інформація про розробників (фізичних осіб чи організацію); інформація про організації-партнери; термін реалізації проєкту; обсяг фінансування проєкту; перелік бенефіціарів
Анотація (резюме)	назва соціального проєкту; назва організації-заявника; соціальна проблема; мета, ключова ідея проєкту; джерела фінансування
Аплікаційна форма	вступ (інформація про організацію-заявника, її досягнення в сфері соціального проектування, партнери, ресурсні можливості, сильні сторони заявника) соціальна проблема, що визначає актуальність проєкту; цільова аудиторія, для якої призначений проєкт; стейкхолдери, що зацікавлені в реалізації соціального проєкту; мета і завдання соціального проєкту; опис заходів з реалізації проєкту.
Реалізація соціального проєкту	
План-графік реалізації проєкту	етапи; заходи, виконавці, терміни виконання окремих етапів та заходів.
Фінансове обґрунтування	Кошторис витрат на реалізацію проєкту, джерела фінансування
Ресурсне забезпечення	Матеріальне, кадрове та інформаційне забезпечення
Соціальна ефективність	Очікувана соціальна вигода для суспільства та цільової аудиторії

Соціальні проєкти, як на думку авторів, слід аналізувати за складовими наведеними у табл. 1, для отримання результатів аналізу, наведених у табл. 2.

Таблиця 2

Оцінювані характеристики соціального проєкту

Складові соціального проєкту	Оцінювані характеристики соціального проєкту
Опис соціального проєкту	
Титульна сторінка	Наявність усіх реквізитів у соціальному проєкті; чіткість і лаконічність викладу інформації; достовірність інформації
Анотація (резюме)	Ступінь обґрунтованості соціальної проблеми та мети проєкту; чіткість формулювання соціальної проблеми та мети соціального проєкту
Аплікаційна форма	Якість опису організаційних заходів із реалізації соціального проєкту
Реалізація соціального проєкту	
План-графік реалізації проєкту	Узгодженість етапів виконання соціального проєкту
Фінансове обґрунтування	Обґрунтованість статей витрат на реалізацію соціального проєкту
Ресурсне забезпечення	Обґрунтованість підходу до формування матеріального, кадрового та інформаційного забезпечення
Соціальна ефективність	Очікувана соціальна ефективність соціального проєкту

Обґрунтовуючи доцільність вибору того чи іншого соціального проєкту, слід здійснювати порівняння з іншими проєктами з урахуванням ключових оціночних характеристик соціального проєкту.

Експрес-огляд соціального проєкту, як на нашу думку, повинен здійснюватися за схемою, наведеною в табл. 3. Опрацювавши результати експрес-огляду соціальних проєктів, здійснюють їх групування .

Таблиця 3

Експрес-огляд соціальних проєктів

Соціальна проблема	Мета проєкту	Заходи з реалізації проєкту	Очікувані результати	Фінансування за видами		
				Бюджетне	Небюджетне	Всього
1	2	3	4	5	6	7

Групування доцільно здійснювати:
за характером соціальної проблеми;
за обсягами фінансування;
за джерелами фінансування.

Кошторис витрат на фінансування соціального проєкту аналізується за такими характеристиками, як:

доцільність включення статей витрат до кошторису;

правильність розрахунку сум витрат за статтями кошторису;

обґрунтованість методики розрахунку витрат на реалізацію соціального проєкту.

Наступним етапом аналізу соціальних проєктів є аналіз їх ресурсного забезпечення, а саме: аналіз можливостей виконавця створити належне матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

Оцінка соціальних проєктів здійснюється ще і на предмет обізнаності громадськості щодо їх існування, реалізації та очікуваних результатів.

Паралельний аналіз соціальних проєктів конкурсними комісіями та громадськістю через сайти, де розміщені соціальні проєкти, соціальні мережі дозволяє поєднати уявлення конкурсних комісій про економічну доцільність та результативність проєктів з їх соціальною ефективністю, яку вбачає в проєктах громадськість.

Узагальнена оцінка соціальних проєктів, як на нашу думку, має здійснюватися за такими критеріями:

актуальність соціальної проблеми;

відповідність змісту проєкту його меті;

інноваційність проєкту;

дієвість заходів із реалізації соціального проєкту;

обґрунтованість кошторису витрат на реалізацію соціального проєкту;

обізнаність громадськості (відгуки споживачів та експертів, рейтинги, матеріали в ЗМІ);

соціальна ефективність проєкту (користь для цільової аудиторії).

Оцінка соціальних проєктів, як правило, здійснюється на Конкурсною комісією, яка включає фахівців в даній галузі, представників спонсорів та виконавців проєктів. Не менш важливими є результати оцінки соціальних проєктів громадськістю.

Рішення про вибір найбільш прийняттого для фінансування та реалізації соціального проєкту доцільно приймати за результатами усіх етапів аналізу Конкурсною комісією та громадськістю.

Серед етапів аналізу соціальних проєктів, як на думку авторів, слід виділити:

експрес-огляд соціальних проєктів;

групування соціальних проєктів за проблематикою;

експрес-оцінка соціальних проєктів за їх складовими;

оцінка кошторису витрат та ресурсного забезпечення соціальних проєктів;

критеріальна оцінка соціальних проєктів.

Таким чином, науковим результатом даного дослідження є обґрунтування методичного забезпечення аналізу соціальних проєктів за сукупністю показників-характеристик його складових.

Перспектива подальших наукових досліджень у даному напрямі полягає в розробці дієвого аналітичного інструментарію для оцінки ефективності соціальних проєктів.

Список використаної літератури

1. Азарова Т. В. Технологія оцінки соціальних програм та проєктів / Т. В. Азарова, Л. К. Абрамов. – Кіровоград : ІСКМ, 2007. – 100 с.

2. Безпалько О. В. Соціальне проєктування: навч. посіб. – Київ : Київськ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 128 с.

3. Шкуро В. П. Підвищення якості реалізації соціальних проєктів / В. П. Шкуро // Збірник наукових праць. Психологічні науки. Т. 2. – Вип. 9. – 2016. – С. 265-269.

Автори

Мішина Світлана Володимирівна, доцент кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (svitlana.mishyna@hneu.net)

Мішин Олександр Юрійович, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (majmsvmaa@ukr.net).

Тези доповіді надійшли 31 січня 2021 року.

Опубліковано в авторській редакції